

AMERIKANSKI SLOVENEK

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI; ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKE ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

NAJSTAREJŠI
IN NAJBOLJ
PRILJUBLJEN
SLOVENSKI
LIST V
ZDRUŽENIH
DRŽAVAH
AMERIŠKIH.

JULIJ
17 P. Aleš
18 T. Ramilij
19 S. Vincencij Pavl.
20 C. Elija
21 P. Viktor
22 S. Marija Magd.
23 N. S. pobink.
24 P. Kristina
25 T. Jakob
26 S. Ana
27 C. Kristof, muš.
28 P. Innocenc
29 S. Marija
30 N. S. pobink.
31 P. Ignacij

ŠTEV. (NO.) 139. CHICAGO, ILL., PETEK, 21. JULIJA — FRIDAY, JULY 21, 1939 LETNIK (VOL.) XLVIII.

Evropa prepuščena sama sebi - Priprave Japoncev in Rusov

Predsednik poražen pri svojem prizadevanju, da se v morebitni vojni zagotovi pomoč demokratičnim državam. — Kongres se postavlja na stališče stroge nevtarnosti. — Nevarnost, da zraste fašizmu držnost.

Washington, D. C. — Ako v prihodnjih mesecih izbruhne v Evropi vojna, ne bo mogla nobena država, ki bodo vpletene v njo, pričakovati, da bi dobila iz Amerike kako pomoč, niti glede vojnih potrebščin, še manj pa glede denarnih posojil, ter bodo morale računati le na svoje lastne vire. Na to stališče se je kongres Zed. držav postavil z vso odločnostjo in zadnji torek zvečer se je glede tega izpregovorila končno veljavna beseda na konferenci, katero je sklical predsednik Roosevelt v Beli hiši. Kakor je bilo že včeraj poročano, je na to konferenco povabil predsednik poleg demokratskih vodilnih osebnosti tudi voditelje republikanske manjšine v senatu. Njegov namen je bil, da pridobi kongresne voditelje k temu, da pritisnejo na kongres k razveljavitvi sedaj obstoječega nevtralnostnega zakona in k odobritvi novih predpisov, po katerih bi se lahko iz Zed. držav prodajalo orožje bojujočim se državam proti takojšnjemu plačilu in, da ga same odpeljejo. Predsednik pa je bil pri tem prizadevanju docela poražen. Senatski voditelji so mu na omenjeni konferenci namreč povedali, da ni absolutno nikakega izgleda, da bi se njegova zahteva sprejela tekem letošnjega zasedanja.

Konferenca je bila, kakor se poroča, izredno burna, in ko je predsednik videl, da nič ne doseže, je povdaril, da bo na senatu ležala vsa odgovornost za posledice, ki jih utegne roditi stališče, na katerega je ta postavil Ameriko. In omenil je tudi, da znajo biti te posledice usodne. Ker bodo namreč videli agresivne fašistične države, da ne morejo demokratične države pričakovati nikake pomoči od Amerike, bo to njih držnost le podžigalo, da se bodo upale podzvati čine, glede katerih bi se drugače pomišljale, in tako bo Amerika s svojo izoliranostjo vojno nevarnost v veliki meri povečala.

Kakor se glasi poročilo, ki je bilo v sredo izdano iz Bele hiše, predsednik najbrž ne bo stopil pred narod sam glede te zadeve, kajti sledila bi mu takoj protikampanja in tako bi se duhovi do skrajnosti razburili. Sklicati pa namerava izredno zasedanje kongresa takoj, ako bi v Evropi v resnici izbruhnilo.

Dočim zagovarjajo nasprotniki predsednikovega predloga svoje stališče s tem, da je njim le za to, da se Amerika ne zaplete v vojno, povdarjajo zagovorniki predloga, da bodo s tem dosegli ravno nasprotno. Ako bi namreč v morebitni vojni zmagal fašizem, bi se njega vpliv raztegnil ne samo na Evropo, marveč na celi svet, od česar bi tudi Amerika ne bila izveta. In, da prepreči to nevarnost, se bodo tudi Zed. države morale prej ali slej odločiti za vojno na strani demokratičnih držav. Ta vojna pa, kakor je predsednik omenil, bi se že v naprej lahko

O ANGLO-RU-SKEM PAKTU

Chamberlain upa, da bo sklenjen v dveh tednih.

London, Anglija. — Min. predsednik Chamberlain se je to sredo izrazil v parlamentu, da goji upanje, da bo lahko objavil sklenitev dolga pričakovanega pakta med Anglijo in sovjetsko Rusijo, predno se bo parlament razšel, kar se bo zgodilo 4. avgusta. Povdaril pa je, da točasno še ni nobenega sporazuma in, da se bo prihodnji sestanek angleškega in francoskega poslaništva v Moskvi s sovjetskimi zun. komisarjem vršil v ponedeljek. To izjavo je podal Chamberlain na direktna vprašanja, zakaj se pakt še vedno zavlačuje.

RELIFAR SE NE OD-ZOVEJO POZIVU NA DELO

Chicago, Ill. — Uprava mestnega direktnega relifa je, kakor že poročano, odredila, da bodo morale vse delazmožne osebe, ki dobivajo relif, odslužiti svojo podporo s kakim delom. Večjemu številu relifarjev pa ta uredba očitno ne ugaja; prva dva dni tega tedna se jih namreč celih 40 odstotkov ni priglasilo na delo. Relifna administracija je v tork zvečer izdala opozorilo, da se bo s tistimi, ki se ogibajo dela, postopalo ravno tako kakor v privatni zaposlitvi v takem slučaju, namreč, da se jim bo za tisti čas odtegnila od relifa odgovarjajoča svota.

NEMCIJA SE ZANAŠA NA RADIO

Berlin, Nemčija. — Nazijska vlada z vsoto intenzivnostjo pospešuje delo, da si zagotovi zanesljivo radio zvezo s celim svetom v slučaju vojne. Kakor znano, je bila Nemčija tekem zadnje vojne odrezana od sveta, ker ste njene brzjavne kabele zasegli Francija in Anglija. V možni bodoči vojni ji to ne bo več škodilo.

SMRT ZNAMENITE BASEBALL OSEBNOSTI

Chicago, Ill. — Na pljučnici, kateri je sledil srčni napad, je preminul zadnji tork popoldne J. Louis Comiskey, znana osebnost v sportnem svetu. Bil je namreč lastnik in predsednik baseball igralske skupine White Sox. Dosegel je starost 53 let. Smrt je nastopila, ko se je pokojni nahajal na svojem letovišču v Eagle River, Wis.

Prireditve, ki so oglašane v "Am. Slovincu" so vedno uspešne.

preprečila, ako bi se jasno pokazalo fašizmu, da bo Amerika pomagala njegovim nasprotnikom.

WPA STAVKA PONEHAVA

Število stavkarjev se skrčilo na eno četrtino.

Washington, D. C. — Stavke, ki so se začele med delavstvom v vladni relifni ustanovi WPA, od dne do dne bolj ginevajo in, kakor kaže, bo še ta teden postal položaj zopet normalen. Po uradnih številkah se je število tistih, ki izostajajo od dela, skrčilo na eno četrtino števila prejšnjega tedna. Tudi unija relifnih delavcev, Workers Alliance, je popustila in preklicala enodnevno generalno stavko, ki bi se bila imela vršiti ta četrtek. Vodstvo unije je objavilo, da se bo namesto tega izrazil protest kongresnikom in predsedniku v obliki brzjav; masna zborovanja pa se bodo priredila koncem tedna.

DELA VSTVO SAMO SEBI NASPROTUJE

Chicago, Ill. — Delavstvo v "meat packing" industriji se pripravlja točasno na borbo proti štirim Packing družbam, da te prisili k izboljšanju plač in priznanju unije. Otvoritev te borbe se je objavila na velikem zborovanju CIO zadnje nedelje. Komaj pa se je gibanje pričelo, že se je pokazalo tudi staro nasprotstvo med chema del. organizacijama, CIO in federacijo, in, namesto, da bi obe skupno nastopili in si tako zagisurali gotov uspeh, sta si nasprotno skočili v lase glede tega, katera od njih ima večino delavstva za seboj in kateri gre pravica, da se bo pogajala z družbami. CIO je, kakor omenjeno, otvoril boj, federacija pa se je takoj oglasila s trditvijo, da ima ona večino v teh podjetjih. Družbam bo ta notranji spor med delavstvom gotovo nad vse dobrodošel.

NOVA IZNAJDBA ZA AEROPLANE

Liege, Belgija. — Pred zborovanjem francoskega društva za pospeševanje znanosti se je zadnji tork opisala nova iznajdba, s pomočjo katere se bo mogel zmanjšati ropot, ki ga delajo aeroplanski motorji. Pri tem se je takoj pripomnilo, kaka pridobitev bo to za vojne aeroplane, ko bodo lahko z večjo tihoto vdrli v ozemlje sovražnika. Vendar pa popolnoma tihih aeroplanov začasno še ne bo, kajti inženirji doslej še niso iznašli nobene priprave, s katero bi mogli zadržati ropot propelerjev.

KRIŽEM SVETA

— Jeruzalem, Palestina. — Širom cele Palestine so Judje zadnji tork stopili v deseturno stavko v protest proti odredbi Anglije, po kateri ne bo dovoljeno nikako priseljevanje Judov v Palestino za dobo čestih mesecev.

— Pariz, Francija. — Tukajšnje državne oblasti raziskujejo veliko špijanano zaroto, katera se je odkrila te dni. Kakor se poroča, stoji francoska policija v tej zadevi v zvezi s policijo v Angliji in v Ameriki.

— London, Anglija. — Vojni tajnik Hore-Belisha se je v tork zvečer izrazil, da so protiaeroplanski topovi in žarkometi razpostavljeni na primerljivih točkah širom cele Anglije ter v pripravljeno noč in dan. Na ta način ne bo mogoč nikak presenetljiv in nenapovedan sovražni napad iz zraka.

PREDSEDNIK NE BO IMEL GOVORA

Washington, D. C. — Pri časnikarski konferenci je predsednik Roosevelt zadnji tork zanikal govornice, da bi imel namen v bližnji bodočnosti, obrniti se na narod z govorom po radio.

NAPET POLOŽAJ

Vodilne osebnosti izražajo možnost, da se utegne izmiliti iz sedanjega položaja prava vojna nevarnost.

Tokio, Japonska. — Iz izjav raznih vojaških in političnih voditeljev se razvidi, da so odnošaji med Rusijo in Japonsko postali tako ostri, da je pričakovati vsake možnosti. Ena vplivnih osebnosti je šla celo tako daleč, da je povdarila, da stojte obe državi tik pred pravo vojno, katera se bo razvila iz medsebojnih obmejnih spopadov, ki so se doslej dogajali na meji med Mandžukuo in Mongolijo.

Trdi se, da se opažajo temeljite priprave za te možnosti. S sovjetske strani se poroča, da se vrši živahno in nenavadno premikanje čet ob celi, 5000 milj dolgi meji v Sibiriji. Glede stališča Japonske pa se izražajo možnosti, da bo armada svojo roko udarila in ne bo čakala dovoljenja za to od vlade v Tokio.

Dosedanjim sporom med obema državama se je pridružil te dni še en nov, namreč glede japonskih koncesij na ruskem otoku Sahalinu. Japonce se namreč upirajo, da bi plačali za nje in Rusija jim namerava njih koncesije enostavno zapleniti. To bo pa brez dvoma privedlo do novega diplomatskega spopada.

ZATVORITEV SALUNOV BREZ LICENCE

Chicago, Ill. — Policijsko ravnanje je dalo svojim organom nalog, da zapro vse salune, ki si do srede jutraj še niso nabavili licence za drugo polovico leta. Od tega dne se je izdalo 8,609 licenc, do čim je bilo v prvem polletju v mestu 9,329 salunov. Od 1. julija naprej se je zvišala letna licenca od \$600 na \$800.

Iz Jugoslavije

Železniški pragovi so se podrli na slepe potnike, ki so hoteli s tovornim vlakom čez mejo zaradi zaslužka. — Izvršitev smrtne obsodbe v Mariboru. — Še druge vesti in novice iz raznih krajev domovine.

Posledice nepremišljenosti

Maribor, koncem junija. — Te dni je kot po navadi okrog polnoči odhajal s tukajšnje postaje tovorni vlak v Nemčijo. V bližini železniškega predora v Košakih, približno 1 km od glavne postaje Maribor so poskakali na vagon trije moški z namenom, da brez potnih listov prekorajo mejo. Fantje so tudi srečno prišli na nemško stran, in sicer na vagonu, na katerem so bili naloženi železniški pragovi. Na nemški obmejni postaji v Špi-lju pa so vagon preimkali. Pri tem se je zaradi hudega sunka podrli nekaj pragov na omenjene tri moške. Enega, delavca Ivana Danka s Pobrežja so pragovi zmečkali in je bil na mestu mrtev. Hude poškodbe je dobil delavec Al-fonz Lang, ki ima zlomljeno nogo in nekaj reber. Lažje pa je bil poškodovan Ivan Klančar. Danka so prepeljali v mrtvašnico na špilsko pokopališče, kjer so ga pokopali, Lang pa v Lipnico v bolnišnico, tretjega pa so izročili oblastem, ki so ga poslale nazaj čez mejo.

Vsi trije so poskušali prekorati mejo brez potnih listov in najbrž z namenom, da si v tujini poiščejo zaslužka.

Na smrt obojeni roparski morilec

Maribor, 2. julija. — Listi so svoječasno obširno opisovali, da je bil pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča dne 4. januarja t. l. obsojen na smrt tridesetletni rudar Silvester Kranjc, iz Žerjave pri Črni zaradi roparskega umora, izvršenega dne 25. septembra lanskega leta v Polinjaku nad posestnikom Petrom Korošo, ki je bil star 73 let. Skupaj s Kranjcem je bil takrat obtožen soudeležbe 41 letni rudar Ivan Kolar iz Mežice in žena morilca Amalija Kranjc. Pri razpravi je Kranjc hudo obremenjeval Kolarja, hoteč s tem sebe razbremeniti, vendar mu sodišče ni verjelo in je Kolarja oprostilo. Žena morilčeva pa je bila obsojena na dva meseca strogega zapora. Kranjc se je proti sodbi pritožil ter je kasajsko sodišče v Zagrebu sodbo prve instance v celoti potrdilo. Ministrstvo za pravosodje je odklonilo prošnjo za pomilostitev ter bo Kranjc v tork, dne 4. julija ob 6 zjutraj obešen.

V ponedeljek mu bodo ob 11 razglasili, da je ministrstvo odklonilo pomilostitev in da bo v tork zaključil svoje nesrečno življenje. Pri umorjenem Koroši je Kranjc ukradel listino z 2000 din, kar pa so orožniki večinoma našli pri morilčevi ženi.

Smrtna kosa

V Ljubljani je umrl primarij sanatorija "Emone" Dr. Franc Derganc. Pokojni je kot zdravnik mnogo storil za razvoj tega najpomembnejšega kirurškega oddelka v Ljubljani. — Rojen je bil v Semiču v Beli Krajini leta 1877.

Nove orgle

Pri sv. Luciji na Skaručini so v nedeljo 2. julija blagoslovili nove cerkvene orgle. Blagoslovne obrede je opravil dekan kanonik Rihar iz Kamnika, na orgle je pa igral stolni kanonik Stanko Premrl iz Ljubljane. Udeležba ljudstva je bila pri tej slavnosti velika.

njev dan je za nami. Razni dopisi in vabila v ljubljanskih dnevnikih in tednikih, so privabile na ta dan v Brusnice nad tisoč obiskovalcev, ki so zadovoljni odhajali, obloženi z našim zlahtnim sadom. Ta dan je bilo odpeljanih iz Brusnice do 7000 kilogramov češenj, ki so se prodajale na debelo po 2 dinarja kilogram, na drobno pa po 3 dinarje. Z vsakoletno češnjevo kupčijo, je tukajšnjim gojiteljem češenj veliko pomagano.

Zastopniki italijanske policije na Bledu

Dne 2. julija se je iz Beograda z brzim vlakom pripeljalo v Ljubljano odposlanstvo italijanske policije, ki je bilo nekaj dni gost beogradske policije. Italijanski zastopniki policije so s tem vrnili obisk, ki so ga lani naredili zastopniki jugoslovanske policije v Italiji. Ogleдали so si Ljubljano, nakar so se podali na Bled in Bohinj, zvečer so se vrnili nazaj v Ljubljano, se udeležili banketa, ki jim ga je priredil ban Dr. Natlačen, nakar so se vrnili nazaj v Italijo.

Lepa starost

Dne 2. julija je v Ljubljani slavila svoj 90 rojstni dan Marija Štebla, prodajalka živil. Rodila se je 1849 na Turjaku, ko je kmet še živel pod grajsko tlako in ve marsikaj povedati od tistih časov. Takrat je bilo po slovenskih kmečkih hišah tako hudo, da niso pri hiši imeli niti soli. Mati je otrokom kuhala koprive, da jih je preredita. Pa je ženska vseeno dočakala to visoko starost.

Gorelo je

V Štepanji vasi je zgorelo gospodarsko poslopje v bližini gostilne Novak. V poslopje so ravno malo poprej spravili celo vrsto polnih voz sena. Gašiče in žena morilca Amalija Kranjc. Pri razpravi je Kranjc hudo obremenjeval Kolarja, hoteč s tem sebe razbremeniti, vendar mu sodišče ni verjelo in je Kolarja oprostilo. Žena morilčeva pa je bila obsojena na dva meseca strogega zapora. Kranjc se je proti sodbi pritožil ter je kasajsko sodišče v Zagrebu sodbo prve instance v celoti potrdilo. Ministrstvo za pravosodje je odklonilo prošnjo za pomilostitev ter bo Kranjc v tork, dne 4. julija ob 6 zjutraj obešen.

K slavnostnemu dnevu K. S. K. J.

V nedeljo dne 23. julija bo slavila prva, najstarejša in vodilna slovenska podporna organizacija v Ameriki, naša dična in slavna Kranjsko Slovenska Katoliška Jednota zopet en velik in zelo pomenljiv dan v svojem življenju.

V nedeljo bo uradno otvorjen v njenem rojstnem mestu Jolietu, njen novi dom, ki je bil pred kratkem dograjen. Nova stavba je pravi kras in ponos za ugledno naselbino v Jolietu. Posebni ponos pa je novi dom za našo dično in ugledno Kranjsko Slovensko Katoliško Jednoto, ki bo odslej tudi prva v tem oziru, da namreč lastuje najlepši in najbolj moderni lasten dom, v katerem zdaj že posluje.

Tega pomenljivega in važnega dogodka se veseli vsa Ameriška Slovenija, najbolj pa seveda vrlo članstvo K. S. K. Jednote.

Kakor se veseli vsaka družina lastnega doma, tako se veselimo tudi mi vsi katoliški Slovenci, ki spadamo v to vrlo najstarejšo in vodilno slovensko podporno organizacijo v Ameriki.

V tem duhu pozdravlja list "Amerikanski Slovenec" K. S. K. Jednoto in ji ob tem pomemnem dnevu in dogodku iskreno in pristrčno čestita!

Naj Bog blagoslovi novi krov K. S. K. Jednote in daj, da pride pod njen varni krov sleherni, ki nosi v sebi slovensko dušo, slovensko srce in slovensko kri!

To K. S. K. Jednoti iskreno želi,

"AMERIKANSKI SLOVENEK".

Amerikanski Slovenec

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki. Ustanovljen leta 1891.

The first and the Oldest Slovene Newspaper in America. Established 1891.

Izjaja vsak dan razen nedelj, ponedeljnikov in dnevov po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Izdaja in tiska: EDINOST PUBLISHING CO. Nalovo uredništva in uprave: 1849 W. Cermak Rd., Chicago Telefon: CANAL 5544

Published by: EDINOST PUBLISHING CO. Address of publication office: 1849 W. Cermak Rd., Chicago Phone: CANAL 5544

Naročnina:		Subscription:	
Za celo leto	\$5.00	For one year	\$5.00
Za pol leta	2.50	For half a year	2.50
Za štiri leta	1.50	For three months	1.50
Za Chicago, Kanado in Evropo:		Chicago, Canada and Europe:	
Za celo leto	\$6.00	For one year	\$6.00
Za pol leta	3.00	For half year	3.00
Za štiri leta	1.75	For three months	1.75
Posamezna številka	3c	Single copy	3c

Dopolni važnega pomena za hitro objavo morajo biti doposlani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list. — Za zadnje številko v tednu je čas do četrtke dopolna. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Se o sporazumu s Hrvati

Vse govornice pravijo, da smo tik pred sporazumom, da sta se dr. Maček in ministerski predsednik Cvetković v vseh točkah že zjedini, da gre samo še za malenkostne formalnosti, kakor za to, kdo bo minister, in katera ministertva bodo dobili Hrvatje, katera Srbi in katera Slovenci.

Za časa svetovne vojske so mali narodi želeli vsak svojo popolno svobodo in jo mnogi tudi dobili. Saj smo tudi Slovenci mislili na svojo republiko. Republikansko združenje je baje delalo na tem med delom ameriških Slovencev. Hrvatje so bili še bolj odločni, da so zahtevali svojo Veliko Hrvatsko. To bi bilo zelo lepo, ko bi... Da, ko bi. Tisti nesrečni ko bi — bilo na svetu kaj več pravice, ko bi se veliki narodi zavedali, da imamo mali narodi isto pravico do življenja, kakor veliki. Toda saj vidimo, kako se godi. Ako veliki narod potrebuje živež in denar manjšega, kar na lepem se zmislji, da mora reševati svoje rojake iz sužnosti, pa napade tujo državo kar čez noč, tako, da se še braniti ne more. Vse pogodbe, naj bodo podpisane in zapečatene z še več pečati in podpisi, ne veljajo nič več. Danes mednarodnega poštenja ni več. Velja samo moč močnejšega, prav po načinu srednjeveških roparskih vitezov, ki so drug drugega napadali in si kradli zemljo. Sama Slovenija na primer! Kaj bi pomenila v družini narodov. Par tisoč Kočevarjev bi zakričalo in poslalo v Nemčijo par izdajalcev in "prosil" Hitlerja, naj jih reši, pa bi bilo dovolj za Hitlerja, da bi nas napadel čez noč in zaslužnil. Da bi pri tem zaslužnil nad milijon tujeja naroda, kaj njemu mari? Za nekoliko tisoč Kočevarjev mu gre, v resnici za našo lepo zemljo.

Veliko Hrvatsko nekateri hočejo. Prav je. Privoščimo jim jo. Toda če se združi vse, kar je hrvatskega, ne bo to nikdar velika Hrvatska, temveč mala slabotna državica, pomešana s par tisoč Nemci, Madžari in Italijani. Madžari hočejo imeti Reko nazaj, da bi tako imeli izhod na morje. Toda morje se ne da prenesti kar čez hribe. Tudi države se ne dajo prenesti k morju. Pot Madžarske k morju gre samo preko trupel pomorjenega hrvatskega naroda. Samostojno Hrvatsko čaka samo — sužnost, pa če bi bila navidez še bolj svobodna, naj bi imela svojega kralja, svoj sabor, svojo vojsko, svoj denar. To je celemu svetu posebno pa Hrvatom dokazal žalosten slučaj Albanije. Italija jo je hotela imeti, da pride na Balkan, pa jo ima.

Vse to daje tudi modrim in pametnim politikom v Hrvatski veliko misliti. Enako pa tudi Srbom. Saj Srbi niso na nič boljšem. Kaj jih pa čaka, ako bi se odtrgali Slovenija in Hrvatska? Kak protektorat, ali pravilno rečeno suženjski bič. Italija jim je prišla že prav za hrbet. Samo malo naj bo nepredvidna, da bi "razžalila" veliko Italijo, pa je ne bi bilo več.

Pa pravijo: "Raje vidimo, da nas tepe tujec kot brat". Kako nepremišljene besede! Če nas tepe brat, nas tepe, ker hoče kakih predprav. Ni treba drugega, kakor da se mu postavimo v bran, pa se bomo zopet sprijaznili in zopet bili dobri bratje. Kolikokrat se v najboljši družini skregajo in stepe. Če nas pa tepe tujec, nas pa tepe, ker nas hoče ubiti. Natepsti, ali pa ubiti, je pa velika razlika.

Zato je za nas Jugoslovane samo ena zdrava in pametna in modra politika: skupaj! Sporazum! Pogovorimo se! Sedimo skupaj, pa si določimo medsebojne pravice in si razdelimo skupno hišo tako, da bomo vsi imeli dovolj kruha in dovolj prostosti. Kako nespametna je bila politika abstinence, ko hrvatski poslanci niso hoteli iti v skupni parlament! Mož se za svoje pravice bori, ne pa se skrije za plot in čaka, kedaj mu bodo drugi prinesli pravico na krožniku. Tako se mora tudi narod boriti, pa bo dobil.

Kako smo se zato vsi Jugoslovani zveselili novice, da bo sporazum! Ne moremo pa razumeti skupine politikov okrog slovenskega voditelja dr. Kramarja in dr. Stojadinoviča in nekoliko hrvatskih voditeljev, ki še sedaj rovarijo proti sporazumu in vidijo rešitev države samo v centralizmu, t. j. Velika Srbija na eni strani, pod imenom Jugoslavija, in en narod jugoslovanski, katerega ni. Koliko

so Slovaki dokazovali Čehom, da Čehoslovakov ni na svetu, da so ali Čehi ali Slovaki. Slovak ni Čeh in Čeh ni Slovak, pa če bi tudi nekaj voditeljev prišlo skupaj in bi trdilo nasprotno. Voditelji se menjajo, narod ostane. Kaj pomaga delati nekaj, česar narod ne sprejme, pokaže Čehoslovaška!

Sporazum bo priznal srbsko narodnost, slovensko narodnost in hrvatsko narodnost, toraj tri sorodne brate, enakopravne, z istimi pravicami in istimi dolžnostmi, ki se o vsem skupno dogovore in po skupnih dogovorih urejajo vse razmere v državi. Vsi vemo, da je za vse tri obstoj naroda mogoč samo v skupni hiši. Če smo skupaj, nas je 13 milijonov, toraj že lepa država. Ločeno bi bila mala državica Srbija, še manjša Hrvatska in še manjša Slovenija. To je toliko lažje, ko imamo jezike, ki so si tako sorodni med seboj, da se med seboj prav lepo razumemo. Če nas je tisočletna politika razdružila, ne moremo pomagati. S tem dejstvom treba računati in ga vpoštevati, vsak nekoliko popustiti, vsakemu dati, kar mu gre, pa bomo lepo v miru in slogi živeli in vsi napredovali in se tudi zunanjim sovražnikom lahko ustavljali in se branili.

Tako upamo, da bomo kmalu dosegli to, po čemer smo že 20 let hrepneli, kar so prvi voditelji pred 20 leti zamenjali — sporazum med brati in mogočno državo Jugoslavijo, katero bomo vsi ljubili in vsi branili. V nji pa tudi vsi srečni.

NOVICE IZ MONTANE IN POTOVANJE NA RAZSTAVO V NEW YORK Walkerville, Mont.

Zelim napisati nekoliko novic iz Montane in pa kako smo potovali v New York na svetovno razstavo. — Tukaj je po vsej Montani nastala stavka WPA delavcev. Prišla je namreč postava, da bi morali po 13. juliju vsi ki delajo pri WPA delati od omenjenega dneva naprej po 170 ur za plačo \$52.80. Dosedaj se je delalo samo 9 dni, kar je zneslo 72 ur za plačo \$52.80. Ko so delavci to izvedeli, so se vsi vrnili z dela, češ, da hočejo delati kakor so delali dosedaj. Kako bo governer to stvar uredil, sedaj še ne vemo. Slučajno je prišlo, da sem se podala z mojim sinom v New York in Brooklyn. Prišli so nas obiskat Mr. in Mrs. Luka Shute že meseca maja in tedaj me je Mrs. Shute vprašala za moj naslov, ker da se odpravljajo v New York na svetovno razstavo. Rekla sem ji, da imam tudi jaz brata in sestro, ki mi vedno pišejo, naj pridem z mojim sinom Jožetom jih enkrat obiskat. Zlasti brat Marko Sutarich nas je vabil, da bi nas srečno rad videl. Povdarjal je, da je voznja tako poceni in pa da ko pridemo tja, nas ne bo nič več stalo. Jaz sem zares že mislila, da ne bom nikoli tam, ker je predalet. Mrs. Shute mi je prigovarjala, naj bi šla kar z njimi, ker da je še dovolj prostora v avtomobilu. Jaz se še nisem upala, ker se mi je res videla pot predolga, toda moji otroci so mi prigovarjali, naj le kar grem, ker ne bo več take prilike, da bi se enkrat videla brata katerega nisem videla 27 let in sestro, ki je omožena Kopic, katere tudi nisem videla 26 let.

Tako smo se odpravili jaz, moj sin Joe ter Mr. in Mrs. Shute s sinom Antonom in hčerko Mary z njih avtomobilom. — Ceste so jako lepe vso pot od Montane pa do New Yorka. Šest dni nas je vzelo, da smo privozili do tja. Seveda, smo vozili le po dnevu, ponoči smo pa prenočevali v turistovskih kabinah, drugi dan pa spet nadaljevali pot. Tako smo srečno brez vsake nezgode prišli na cilj 6. junija jaz k moji sestri Mrs. Ana Kopic in njeni družini, ki so nas že težko pričakovali. Z velikim veseljem smo bili sprejeti, saj se nismo videli že dolgih 26 let, to je od tedaj, ko smo se podali iz ljube domovine z mojim žalom, že 11 let umrli mozem. Moja sestra Ana je bila tedaj stara 12 let. Sedaj ima pa že lepo družino, tri lepe hčerke in prav prijazne. — Ko smo prišli v Brooklyn na Seneca Ave., je Tony Shute ustavil avto, moj sin Jože je pa pogledal, če je hišna številka prava. Ko nam pove da je prava, izstopimo in ko smo pozvonili pri hišnih vratih, nekdo priteče po stopnicah in ko odpre vrata, zavpije: O, moja sestra Mary je prišla — bila je moja sestra Ana — in solze ji teko iz oči od presenečenja. — Le pojdi gori, je rekla. Imela je namreč že vse pripravljeno, jedi in pijače. Tako smo se malo okrepčali, Shutejeva družina se je pa odpeljala naprej k sestram Mrs. Shute, ki žive precej daleč od moje sestre. Dve sta omoženi in imata svoje družine. Ena se piše Mrs. John Staudohar, druga pa Mrs. John Stefanc. Kakor mi je povedala Mrs. Shute, so jih zelo ljubezljivo sprejeli. — Je zares lepo, če kdo tako daleč potuje na obisk k svojemu

ZENSKÉ PRIREDE PIKNIK Bridgeville, Pa.

Tukajšnja podružnica Slov. Zenske Zveze priredi v nedeljo 23. julija piknik pri cerkvi sv. Barbare v Bridgeville, Pa. Vabljenje so vse sosednje podružnice, da se piknika udeležijo. Ob priliki vam vašo naklonjenost povrnemo. — Vabljeni so seveda tudi drugi rojaki in rojakinje, da se udeležite naše zabave. Mladini bo postreženo z dobro muziko, starejšim pa tudi z boljšimi poticami, ki jih bo toliko, da se bodo kar trkljale o kolu cerkve. — Torej na veselo snidenje.

M. U. OD DRUŠTVA SV. DRUŽINE ŠT. 1, DSD.

Joliet, Ill.

Članstvu našega društva se naznanja, da se bo naša mesečna seja vršila v soboto 22. julija zvečer ob 7:30 v navadnih prostorih, namesto v nedeljo 23. julija, ker bo ta dan eden najbolj imenitnih v zgodovini slavne K. S. K. Jednote, kar nas večina spada pod njegovo okrilje. Ta dan bo Jednota slavila svojo 45 letnico in ob enem bo slovesna blagoslovitev krasnega novega Jednotnega doma, na kar smo lahko vsi ponosni. Zato se obračam na vse članstvo našega društva sv. Družine, da se v polnem številu udeležite tega slavnega, kot je bilo sklenjeno in sicer se zberemo v nedeljo 23. julija ob 9:15 zjutraj v navadnih prostorih, da tako tudi mi, kot zavedno članstvo DSD pokažemo svojo zavednost. Zato ste zlasti prošeni, da se vsi udeležite zgoraj omenjene važne seje, pri kateri bote ob enem slišali finančno polletno poročilo naših nadzornikov. Upam, da bote s poročilom zadovoljni. Poleg tega je še več drugih važnih reči na programu. — Nadalje tudi prosim vse one, ki dolgujete na asamentu po več mesecev, da dolg gotovo v kratkem poravnate. — Z bratskim pozdravom.

John Barbic, tajnik

NENAVADNA TRAGEDIJA

Nedavno se je vršila večerna svečanost v proslavo 50 letnice Eiffelovega stolpa v Parizu. Ob tej priliki se je odigrala nenavadna tragedija.

Bivši češkoslovaški častnik z imenom Beneš, ki pa ni v sorodu z bivšim prezidentom ČSR, a je bil zadnji čas vojaški ataše češkoslovaške države v Parizu, se je vrgel iz višine 100 m v globino in je obležal na mestu mrtev. Redarstvo še ni moglo ugotoviti, če je po sredi nesreča ali samomor. Benešu je bilo komaj 35 let.

Pri svečanostih na Eiffelovem stolpu je sodelovalo na tisoče ljudi. Med gosti so bili prezident Francije Lebrun s soprogom ter vojvoda Windsorški tudi s soprogom. Windsorški vojvoda se je udeležil proslave še posebej zaradi tega, ker je obhajal svoj 45. rojstni dan.

Dogodki med Slovenci po Ameriki

Obiskale so nas Chicago, Ill. — Pretekli sredo so se oglasile v našem uradu Mrs. Anton Lemec, prej Mrs. Smoltz, iz Minnesote, ki sedaj živi na Evelethu in Mrs. Mary Otoničar iz Clevelanda. Mudile so se na uradu tajnice Slovenske Zenske Zveze, Mrs. Račič in pregledovale polletne račune organizacije SZZ. ter se ob enem zglasile v našem uradu in si ogledale tiskarno. Hvala lepa za prijazen poset!

Poroke

Cleveland, O. — Zadnje soboto sta se v cerkvi Marije Vnebovzete poročila Miss Mary Anslorav, hči Mr. in Mrs. Anton Anslorav z East 155th street in Mr. Chas. A. Terček, sin Mr. in Mrs. Luka Terček z Holmes Ave. — V cerkvi sv. Vida sta se istega dne poročila Miss Olga Korošec, hčerka družine Mr. in Mrs. Anton Korošec z Addison Rd. in Wm. Slabe z 68. ceste.

Milwaukee vesti

Operirana je bila v St. Joseph bolnišnici Mrs. Margareth Udovich, z W. National Ave., ki je operacijo srečno prestala. — V St. Luke's bolnišnici je pa bil operiran na slepiču mladi Louis Selich, sin blagajnika Lilije, ki je tudi srečno prestal operacijo. — Vile rojenice so se zglasile pri družini Mr. in Mrs. Louis Rozman na W. Madison St. ter jim podarile zdravo hčerko. — Enako so se rojenice ustavile tudi pri družini Mr. in Mrs. Geo. S. Paurich na So. 59th St. v West Allisu in jim pustile za spomin krepkega sinka. — Na svojem domu na So. 4th St. je preminula Mrs. Mary Perich, v starosti 40 let, rodome iz Novega mesta. Zapuščca moža, ki je rodome Srbi, dva sina in eno hčer. V stari domovini pa mater.

Nagla smrt rojaka

Ely, Minn. — Tukaj je pred kratkim nenadoma preminul rojak John Stabler z East Sheridan St. Delal je še po noči v rudniku. Popolnoči je začutil neko slabost in je šel domov. Zjutraj, ko je doma sedel na stolu, se je nenadno zgrudil in izdihnil. Zapuščca soproga in dve hčeri.

Vest iz domovine

Yukon, Pa. — Tukajšnja rojakinja Anna Kravanja je prejela iz starega kraja žalostno vest, da ji je v vasi Soča na Primorskem umrla njena mati v častiljivi starosti 84 let.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko Radio uro od 9. do 10. ure dopoldne na WGES postaji, 1360 kilocycles.

TARZAN IN SLONOVI LJUDJE (25)

Tarzan se je z veliko vneto lotil reševanja slona. S svojo veliko močjo je ril z veliko in močno bambusovo palico v zemljo in počasi, toda uspešno zasopal jamo ter tako delal pot, po kateri bi naj Tantor prišel v prostost. Bilo je to velikansko delo, ki je bilo šele drugi dan gotovo.

Strašno shujšan in slaboten se je končno veliki slon, kakoršnega Tarzan se ni videl vse svoje dni, polagoma privlekel iz jame. Pri tem je Tarzan opazil, da je bil eden slonovih zob veliko temnejši od drugega. Ko je slon prišel iz jame, je s svojim ritcem prav narhalo objel Tarzana.

Ko je slon Tarzana zopet izpustil iz objema, se je Tarzan obrnil in odšel zopet svojo pot naprej, veliki slon jo je pa ubral prav počasi po slonovi stezi proti vzhodu, kjer je zavohal bližnjo reko. Tako sta se razšla Tarzan in slon, da se čez čas zopet snideta v nenavadnem položaju.

Medtem časom, ko je Tarzan reševal velikega slona, je Stanley Wood nestrupno pričakoval kakih novic od Tarzana. Vse vznemirjen je naprosil Muvara, poveljnika Tarzanovih Wazirov, da bi mu dal nekoliko mož, s katerimi bi iskal Gonfalo. Po dolgem molenovanju se je Muviru vdal prošnjam.

POZOR! Pogled na številke poleg naslova in imena. Ako ti je naravnost postalo, obnovi jo in pomagaj listu!

SHOD BARAGOVE ZVEZE

V PONEDELJEK, 24. JULIJA V JOLIETU, ILL.

Važni dan bo v nedeljo 23. julija za K. S. K. Jednoto v Jolietu, in prav tako važni dan bo drugi dan, ponedeljek 24. julija, tudi v Jolietu, ko se vrši letna seja Baragove Zveze. Kdor koli more naj se te letne seje udeleži in tako pomaga vsaj moralno tej važni akciji.

O pol 10. se vrši slovesna sv. maša v cerkvi sv. Jožefa, pri kateri bo nagovoril zbrane Fr. Aleksander Urankar O.F.M. Takoj po maši pa se seja nadaljuje v cerkveni dvorani. Vsi slovenski duhovniki in lajki so nujno vabljeni, da se udeležijo, da bodo slišali zelo zanimive podatke, katere ima naš tako agilni finančni tajnik, Father M. J. Hiti o zadevi Baragove beatifikacije — Baragovega prisetja blaženim. Pridite vsi, da pomagate ukrepati glede potrebnih bodočih korakov v to svrhu.

Na svidenje toraj v ponedeljek 24. julija v Jolietu.

Father Oman, predsednik B. Zveze.

Obrambna sila Zed. držav se je ojačila za eno novo bojno ladjo, ko je bil v Bremerton, Wash., nedavno spušen v moje novi rušilec Wilson, ki ga kaže slika.

RAZNOTEROSTI

OD ROJSTVA SLEP — SPREGLEDAL

Tudi Turčija ima izvrstne zdravnike, čeprav bi morda kdo utegnil misliti, da je ta dežela še preveč zaostala, da bi se znano v njej dala vsaj malo primerjati z ono v modernih evropskih državah. Veliko presenečenje je te dni vzbudila novica, da je bil v carigradski bolnišnici operiran nek 35 letni turški kmet, ki je bil že od rojstva slep, a je po operaciji spregledal.

Budak Šukri — tako je bilo ime temu kmetu — je pred nekaj dnevi prišel v carigradsko bolnišnico in prosil zdravnika, naj ga operira, ker vseeno upa, da se njegova slepota z operacijo vendar še da odpraviti. Zdravnik, ki je še sam dvomil v uspeh, ga je le operiral. Na veselo presenečenje obeh pa je slepec po operaciji res spregledal. Ali si morete zamisliti, kakšni občutki so navdajali tega, od rojstva slepega turškega kmeta, ki je zagledal pred seboj svet, kakršen je v resnici, in kakršnega je še po 35 letih svojega življenja zagledal. Z velikim začudenjem je opazoval okrog sebe razne predmete in ugibal, kakšnemu namenu naj služijo ta ali oni, o katerem je slišal prej le govoriti, videl pa ga ni nikdar. Njegovo začudenje priča, da si je kot slepec razne stvari predstavljal čisto drugače, kakršne pa so v resnici. Turški zdravnikski krogi so prepričani, da ta uspešna operacija pomeni vsakakor največje presenečenje ne samo za turške zdravnike, pač pa tudi za ves ostali svet. Saj se vendar ne sliši vsak dan, da bi kdo, ki je od rojstva slep, v 35. letu starosti spregledal in videl prav tako dobro kot tisti, ki se je rodil z zdravimi očmi.

NOV MUČENEC V ŠPANIJI

Iz Španije poročajo, da se je tam začelo veliko gibanje, da bi bil neki vojak iz Francovih čet, po imenu Antonio Molle Lazo, priset med blažene in pozneje morda tudi med svetnike-mučence.

Antonio Lazo se je rodil na Veliki petek 1. 1915 v mestu Argos della Frontera. Ljudsko šolo je obiskoval v nekem samostanu v Jeres della Frontera. Ze ob prvi boljševiški ustaji leta 1931. je kot 16-letni mladenič odločno stopil na stran Cerkev in tudi pri volitvah leta 1936. je večkrat v življenjski nevarnosti varoval duhovnike in redovnike. Ob tej priliki so ga boljševiki tudi ujeli in je bil za svoj 21. rojstni dan v ječi.

Ko so Andaluzijo zasedli nacionalisti, je prišel iz ječe in je s 30 svojimi sovrstniki šel na pot, da se je pri Penafloru pridružil Francovi vojski. Pri nekem napadu boljševiških čet je bil ponovno ujet prav v trenutku, ko je neki ženi z otrokom pomagal, da bi pobegnila čez zid. Rdeči so ga v ujetništvu kruto pretepali. Zahtevali so od njega, da zataji vero. Odrezali

BEG BENEŠEVEGA BRATA VOJTA

„United Press“ poroča iz Varšave, kako je pobegnil brat bivšega prezidenta CSR Vojta Beneš iz češko-moravskega protektorata na poljsko ozemlje. Beneševa brata so na begu spremljali trije češki generali. Dva tedna pred pobegom se je Vojta Beneš dogovoril s češkimi cariniki, da bodo spustili čez mejo pet oseb. Tri dni pred prestopom meje so cariniki Beneš in četvorici drugih pomagali v tovorni vagon. To se je zgodilo na neki podeželski postaji blizu poljske meje. Begunci so vzeli s seboj živila za več dni. Vagon je bil plombiran in priključen tovornemu vlaku, namenjenemu na Poljsko.

RADIJ — NAJOPASNEJŠA KOVINA

V bodoči vojni bodo bombardirali mesta iz zraka in težko bo preprečiti, da pri tem ne bodo prizadete in uničene celo bolnišnice. Velike države se zaradi tega že danes pripravljajo, da jih ne zadene takšna nesreča in grade bolnišnice pod zemljo, kamor ne bo segel učinek bomb. Posebno pozornost posvečajo shrambam za radij.

Že v sedanjih bolnišnicah hranijo radij v posebnih svinčenih škrinjah, ki jih obdajajo debele plošče. Te plošče so vzgrajene v zidove, poleg tega leži radij v komorah, ki so hermetično zaprte. Če bi bomba priletela na takšno shrambo in jo raztresila, bi nastala velika nevarnost za ljudi, kajti radij bi se utegnil razpršiti.

Da se to prepreči, je angleška vlada sklenila, da se mora v vsaki bolnišnici, ki razpolaga z radijem, zgraditi poseben hodnik globoko pod zemljo. V teh hodnikih, ki bodo pod več metrov debelim betonom, bodo v bodoče hranili radij, ki je najdragocenejša, a tudi najbolj nevarna kovina na svetu. V štirih londonskih bolnišnicah so takšna zaklonišča že zgradili, v ostalih jih gradijo zdaj. Hodniki so povprečno petdeset metrov globoki, njih zidovi so iz svinca in jekla. Svinčne plošče na vsaki strani so pet pedo debele. Vsem imejteljem radija je angleška vlada priporočila, naj na enak način zasigurajo dragoceno kovino, da ne bo nesreč zaradi nje. V Angliji

razpolagajo trenutno s 120 grami radija.

RADIO NA ČEŠKEM

V zaknjem času silno narašča število naročnikov radija na Češkem in Moravskem. Letos so našli v protektoratu nad 721 tisoč naročnikov radija. Med njimi jih odpade skoro četrtina na Pražane. Čehi pravijo, da predstavlja radio v današnji dobi edino dobro in ceneno zabavo.

POLICIST IN SODNIK BILA RAZLIČNEGA MNENJA

Chicago, Ill. — Pred prometno sodišče je pripeljal zadnji ponedeljek neki policist zakonski par Ernesta in Anito Knapp. 2017 Lawrence ave. Ernest je namreč vzel v nedeljo zjutraj svojo ženo, da jo nauči voziti avto. Pri tem pa je žena zadel v neki policijski avto, na kar je policija oba pozvala pred sodišče, ženo pod obdolžbo nepazljivje vožnje in, ker je vozila brez vozniške licence, moža pa pod obdolžbo nerednega obnašanja. Na presenečenje vseh pa je sodnik oba oprostil in pri tem še pohvalil Ernesta, ker se je potrudil, da ženo nauči voziti. Pač pa bo Knapp plačal za popravila na policijskem avtu.

SPOMINI

NA VOJAŠKO SLUŽBOVANJE V JUGOSLAVIJI PRED 15 LETI.

Piše John Strah, Eveleth, Minn.

(Dalje)

Tobak je v teh krajih tudi glavni poljski pridelek. Posamezni kmet zasadi po cele hektare tobakovih sadik, na kar naznani drž. monopolu, katerega oblast pride preceniti in prešteti slike. Ob žetvi mu ista oblast enostavno zapleni in plača primerno odškodnino za obdelovanje in pri tem tudi odstopi primerno količino tobaka bivšemu lastniku za domačo porabo. Značilno pri tem prebivalstvu je pa tudi tole: Posamezni kmetje se bavijo z pridelki največ samo z ene vrste pridelkov, katere producirajo na debelo. Na primer eni se bavijo z tobakom, drugi spet z melonami, katere se v teh krajih v velikih množinah prideluje. Tretji spet z čebulo in česnom, nekateri samo z rdečo papriko, in nekateri samo z vinogradništvom. Tudi grozdje se prideluje veliko, dasiravno ujih vera prepoveduje pitje vina. Grozdje jedo, a vina ne pokusijo. Skoro smešno, ampak biznis je biznis. Za denar se tudi tam vse naredi. Nekateri spet se bavijo s produkcijo drv in to se kmetje iz okoliških gorskih vasi, kateri lastujejo najmanj eden po 2 ducata „magara“ (tovornih konj in oslov). Nasekajo namreč meterskih bukovih drv, katere naložijo na ubogo tovorno žival, in tvorijo v mesto. Za tovor katerega prinese navadnih magare, dobi lastnik eno „banko“ (t. j. 10 Din). Sedaj pa naj omenim kaj pomeni „banka“.

Deset dinarski bankovec je tedaj nosil na eni strani sliko navadnega kovača pri delu, na drugi strani pa sliko narodne banke v Beogradu. Mi Slovenci smo ga torej nazivali ta bankovec enostavno „kovača“, Mace donci pa: „banka“. Deset „kovačev“ je pomenilo sto dinarjev in deset „bank“ isto svoto. Neke sem vprašal nekega tovarnika, koliko dobi za tovor drv. Vljudno mi pove da za vsak tovor „jednu banku“. Imel je 8 konj, in 12 magarev. Torej 200 Din. Vso to sodrgo pa ima povezano drug drugemu za rep, tako da ta uboga para koraka drug za drugim po eden in ne po dva skup. Da te dolge vrste tovarnikov vodi samo en sam mož, je povsem enostavno. Vsi od zadnjega do prvega so povezani drug k drugemu, samo prvega gonjač drži za rep in prav enostavno njega vodi, namreč ako je treba kreniti na levo, ga potegne za rep na desno, ali obratno in navajena žival že ve, kam je treba mahati. Pri tem pa gonjač tudi pospešuje korak, da vpije nad ubogo živaljo: čuksa prrrr, čuksa prrrr. Ako pa hoče tovor ustaviti pa spet samo prrr zagrdi in „vlak“ se ustavi.

V tem mestu tudi prav lepo cvete kotlarska industrija. Delavnice so namreč kar na ulici pod milim nebom. Ako slučajno rabiš poljuben kotliček, greš k kotlarju, naročiš in takoj kotlar odreže primerno ploščo, (bakreno) drugi dan že dobiš proti takojšnjim plači zahtevani kotliček. Ravno tako je z usnjarsko obrtjo. Opanke (čevlje) tam ni na prodaj! usnjari ravno tako prodajo na odprtem prostoru. Ako se ti slučajno „opanka“ preraga, kar lepo stopiš k usnjariju, stare vrže proč, usnjar ti vrže izbrano, še prej odrezan kos usnja na katerega stopiš, „šuštar“ ti brž ovije nogo z tem usnjem, parkrat preplete z jermeni in „opanka“ je gotova. Plačas, jednu banku in obut si za par mesecev. In to v teku 15 minut, ali še prej.

Sedaj se pa vrnimo v kasarno, k obiranju lazic. Najprej naj omenim da lazice nisem dobil šele v Prizrenu. Dobil sem jih še takrat, ko sem narukoval, namreč takoj ko sem stopil v vojnički voz (vlak) v Beogradu. Takoj ko smo drseli po širni srbski ravnini, sem že začutil, da je moja spodnja „košulja in gače“ postalo nemirno. Neverjetno pa resnično. Po preteku 2 urne vožnje sem že lahko pokazal pikapolonci debelo uš.

Nevajenemu, kot sploh Slovincem, je ta mrčes jako nadležno, ostuden in naravnost poniževalen. Ko sem se jaz tega mrčesa navadil in jo nič več čutil, sem namesto obiranja in drugih prostih ur, čas posvečal učenju cirilice, kar me je prav veselilo. Četrty mesec sem že gladko čital in lično pisal cirilico. Nekega dne dobim od doma par „kovačev“. V pisarni mi podnarednik iste izroči, na pošto nakaznico sem se pa podpisal seve kar v cirilici, zakar se je podnarednik čudil lepi pisavi in odkod da znam isto, ker Slovenci niso več čirilice. Ko mu povem na kak način in kdaj sem se naučil, mi reče da v kratkem gre naš „četo“ (pisar) v civil in mar ne bi jaz hotel nastopiti izpraznjeno mesto. Služba me je mi mila a sem se mu vseeno zahvalil in odklonil. In to zato ker tudi četo je deležen batin. V čatovo področje spadajo tudi pisanje „zapovjesti“ za prihodni dan, katere se čitajo tik pred molitvo v stroju (u vestah).

Za slučajno pomoto jih „četo“ brez kakih drugih neprilik prejme kak ducat vspricho celega polka. Zato je lepše, da iste vojak prejema privatno in ne uradno. Kar se tiče sicer pismenosti, moram omeniti tudi tole: Nekega dne junija meseca je bilo. Polkovnik Mijo Radulović pozove cel polk u vrste pred kasarno in to takoj po večerji. V kratkem govoru nam obrazloži, koliko je človek vreden, ako je več pisave in branja. Nato pozove vse tiste, kateri so pismeni, da stopijo za tri korake iz vrst naprej. Veste kaj se je zgodilo? Domalega se je cel polk pomaknil naprej. Menil je menda, da bo vse pismene preje preštel nego nepismene.

Vsi Slovenci in Hrvatje smo izstopili in le par ducatov jih je ostalo na mestu in to so bili vsi Srbi in Mace donci. Polkovnik se je tudi malo ne čudil in se tu di pohvalno izrazil o nas. Pri tem sem tudi slišal opazko nekega Srba, „bazi Slovenaca i Hrvat, sami advokati i doktor!“ Značilno je to, ako vprašaš Srba novince če je pismen, boš od vsakega skoro dobil odgovor da ne ve kaj je to in da je v civilu in navajena žival že ve, kam je treba mahati. Pri tem pa gonjač tudi pospešuje korak, da vpije nad ubogo živaljo: čuksa prrrr, čuksa prrrr. Ako pa hoče tovor ustaviti pa spet samo prrr zagrdi in „vlak“ se ustavi.

Nekega dne dobim od doma par „kovačev“. V pisarni mi podnarednik iste izroči, na pošto nakaznico sem se pa podpisal seve kar v cirilici, zakar se je podnarednik čudil lepi pisavi in odkod da znam isto, ker Slovenci niso več čirilice. Ko mu povem na kak način in kdaj sem se naučil, mi reče da v kratkem gre naš „četo“ (pisar) v civil in mar ne bi jaz hotel nastopiti izpraznjeno mesto. Služba me je mi mila a sem se mu vseeno zahvalil in odklonil. In to zato ker tudi četo je deležen batin. V čatovo področje spadajo tudi pisanje „zapovjesti“ za prihodni dan, katere se čitajo tik pred molitvo v stroju (u vestah).

Za slučajno pomoto jih „četo“ brez kakih drugih neprilik prejme kak ducat vspricho celega polka. Zato je lepše, da iste vojak prejema privatno in ne uradno. Kar se tiče sicer pismenosti, moram omeniti tudi tole: Nekega dne junija meseca je bilo. Polkovnik Mijo Radulović pozove cel polk u vrste pred kasarno in to takoj po večerji. V kratkem govoru nam obrazloži, koliko je človek vreden, ako je več pisave in branja. Nato pozove vse tiste, kateri so pismeni, da stopijo za tri korake iz vrst naprej. Veste kaj se je zgodilo? Domalega se je cel polk pomaknil naprej. Menil je menda, da bo vse pismene preje preštel nego nepismene.

Vsi Slovenci in Hrvatje smo izstopili in le par ducatov jih je ostalo na mestu in to so bili vsi Srbi in Mace donci. Polkovnik se je tudi malo ne čudil in se tu di pohvalno izrazil o nas. Pri tem sem tudi slišal opazko nekega Srba, „bazi Slovenaca i Hrvat, sami advokati i doktor!“ Značilno je to, ako vprašaš Srba novince če je pismen, boš od vsakega skoro dobil odgovor da ne ve kaj je to in da je v civilu in navajena žival že ve, kam je treba mahati. Pri tem pa gonjač tudi pospešuje korak, da vpije nad ubogo živaljo: čuksa prrrr, čuksa prrrr. Ako pa hoče tovor ustaviti pa spet samo prrr zagrdi in „vlak“ se ustavi.

V tem mestu tudi prav lepo cvete kotlarska industrija. Delavnice so namreč kar na ulici pod milim nebom. Ako slučajno rabiš poljuben kotliček, greš k kotlarju, naročiš in takoj kotlar odreže primerno ploščo, (bakreno) drugi dan že dobiš proti takojšnjim plači zahtevani kotliček. Ravno tako je z usnjarsko obrtjo. Opanke (čevlje) tam ni na prodaj! usnjari ravno tako prodajo na odprtem prostoru. Ako se ti slučajno „opanka“ preraga, kar lepo stopiš k usnjariju, stare vrže proč, usnjar ti vrže izbrano, še prej odrezan kos usnja na katerega stopiš, „šuštar“ ti brž ovije nogo z tem usnjem, parkrat preplete z jermeni in „opanka“ je gotova. Plačas, jednu banku in obut si za par mesecev. In to v teku 15 minut, ali še prej.

Sedaj se pa vrnimo v kasarno, k obiranju lazic. Najprej naj omenim da lazice nisem dobil šele v Prizrenu. Dobil sem jih še takrat, ko sem narukoval, namreč takoj ko sem stopil v vojnički voz (vlak) v Beogradu. Takoj ko smo drseli po širni srbski ravnini, sem že začutil, da je moja spodnja „košulja in gače“ postalo nemirno. Neverjetno pa resnično. Po preteku 2 urne vožnje sem že lahko pokazal pikapolonci debelo uš.

Nevajenemu, kot sploh Slovincem, je ta mrčes jako nadležno, ostuden in naravnost poniževalen. Ko sem se jaz tega mrčesa navadil in jo nič več čutil, sem namesto obiranja in drugih prostih ur, čas posvečal učenju cirilice, kar me je prav veselilo. Četrty mesec sem že gladko čital in lično pisal cirilico. Nekega dne dobim od doma par „kovačev“. V pisarni mi podnarednik iste izroči, na pošto nakaznico sem se pa podpisal seve kar v cirilici, zakar se je podnarednik čudil lepi pisavi in odkod da znam isto, ker Slovenci niso več čirilice. Ko mu povem na kak način in kdaj sem se naučil, mi reče da v kratkem gre naš „četo“ (pisar) v civil in mar ne bi jaz hotel nastopiti izpraznjeno mesto. Služba me je mi mila a sem se mu vseeno zahvalil in odklonil. In to zato ker tudi četo je deležen batin. V čatovo področje spadajo tudi pisanje „zapovjesti“ za prihodni dan, katere se čitajo tik pred molitvo v stroju (u vestah).

Za slučajno pomoto jih „četo“ brez kakih drugih neprilik prejme kak ducat vspricho celega polka. Zato je lepše, da iste vojak prejema privatno in ne uradno. Kar se tiče sicer pismenosti, moram omeniti tudi tole: Nekega dne junija meseca je bilo. Polkovnik Mijo Radulović pozove cel polk u vrste pred kasarno in to takoj po večerji. V kratkem govoru nam obrazloži, koliko je človek vreden, ako je več pisave in branja. Nato pozove vse tiste, kateri so pismeni, da stopijo za tri korake iz vrst naprej. Veste kaj se je zgodilo? Domalega se je cel polk pomaknil naprej. Menil je menda, da bo vse pismene preje preštel nego nepismene.

Vsi Slovenci in Hrvatje smo izstopili in le par ducatov jih je ostalo na mestu in to so bili vsi Srbi in Mace donci. Polkovnik se je tudi malo ne čudil in se tu di pohvalno izrazil o nas. Pri tem sem tudi slišal opazko nekega Srba, „bazi Slovenaca i Hrvat, sami advokati i doktor!“ Značilno je to, ako vprašaš Srba novince če je pismen, boš od vsakega skoro dobil odgovor da ne ve kaj je to in da je v civilu in navajena žival že ve, kam je treba mahati. Pri tem pa gonjač tudi pospešuje korak, da vpije nad ubogo živaljo: čuksa prrrr, čuksa prrrr. Ako pa hoče tovor ustaviti pa spet samo prrr zagrdi in „vlak“ se ustavi.

V tem mestu tudi prav lepo cvete kotlarska industrija. Delavnice so namreč kar na ulici pod milim nebom. Ako slučajno rabiš poljuben kotliček, greš k kotlarju, naročiš in takoj kotlar odreže primerno ploščo, (bakreno) drugi dan že dobiš proti takojšnjim plači zahtevani kotliček. Ravno tako je z usnjarsko obrtjo. Opanke (čevlje) tam ni na prodaj! usnjari ravno tako prodajo na odprtem prostoru. Ako se ti slučajno „opanka“ preraga, kar lepo stopiš k usnjariju, stare vrže proč, usnjar ti vrže izbrano, še prej odrezan kos usnja na katerega stopiš, „šuštar“ ti brž ovije nogo z tem usnjem, parkrat preplete z jermeni in „opanka“ je gotova. Plačas, jednu banku in obut si za par mesecev. In to v teku 15 minut, ali še prej.

Sedaj se pa vrnimo v kasarno, k obiranju lazic. Najprej naj omenim da lazice nisem dobil šele v Prizrenu. Dobil sem jih še takrat, ko sem narukoval, namreč takoj ko sem stopil v vojnički voz (vlak) v Beogradu. Takoj ko smo drseli po širni srbski ravnini, sem že začutil, da je moja spodnja „košulja in gače“ postalo nemirno. Neverjetno pa resnično. Po preteku 2 urne vožnje sem že lahko pokazal pikapolonci debelo uš.

Nevajenemu, kot sploh Slovincem, je ta mrčes jako nadležno, ostuden in naravnost poniževalen. Ko sem se jaz tega mrčesa navadil in jo nič več čutil, sem namesto obiranja in drugih prostih ur, čas posvečal učenju cirilice, kar me je prav veselilo. Četrty mesec sem že gladko čital in lično pisal cirilico. Nekega dne dobim od doma par „kovačev“. V pisarni mi podnarednik iste izroči, na pošto nakaznico sem se pa podpisal seve kar v cirilici, zakar se je podnarednik čudil lepi pisavi in odkod da znam isto, ker Slovenci niso več čirilice. Ko mu povem na kak način in kdaj sem se naučil, mi reče da v kratkem gre naš „četo“ (pisar) v civil in mar ne bi jaz hotel nastopiti izpraznjeno mesto. Služba me je mi mila a sem se mu vseeno zahvalil in odklonil. In to zato ker tudi četo je deležen batin. V čatovo področje spadajo tudi pisanje „zapovjesti“ za prihodni dan, katere se čitajo tik pred molitvo v stroju (u vestah).

RAZMIŠLJANJA K BELI KNJIGI O PALESTINI

Posledica svetovne vojne je med drugim bilo tudi to, da so arabske pokrajine, ki so do tedaj pripadale turškemu cesarstvu, prišle po svoji večini pod nadzorstvo Anglije. Bri-tanskemu gospodarstvu se je posrečilo, da je zavladovalo nad ozemlji med Sredozemskim morjem in Perzijskim zalivom. S tem je bila utrjena angleška kontrola nad poti, ki vodijo po morju, po suhem in v zraku iz Evrope na Daljni vzhod, v Indijo in Avstralijo. Toda kmalu je morala Anglija računati z novimi dejstvi: pričel se je prebujati arabski nacionalizem. K temu pa je treba pristoiti še imperialistične težnje Italije in Nemčije v teh predelih sveta.

Pri angleško-nemški tekmi na bližnjem vzhodu igrajo arabske dežele odločilno vlogo. Tu namreč so najbolj občutljive točke britanskega imperija. Tu vodijo pota v Indijo, tu je Sueški prekop, tu so neizčrpna ležišča nafte, ki je neobhodno potrebna za zračno in morskoro brodovje. Kako važna je vloga Sueškega prekopa v življenju britanskega cesarstva, kažejo naslednje številke: v letu 1938 je plulo po prekopu več ko 6000 ladij s 33 milijoni ton tovara. Od tega je bilo 47% angleških, 16% italijanskih in nato pride Nemčija z 9%.

Na ozemlju prednje Azije se križajo tudi zračna pota od zapada na vzhod. Čez to ozemlje vodijo glavne angleške zračne črte, prav tako tudi holandske, ki oskrbujejo promet z Javo. Čez to ozemlje so tudi Nemci zasnovali svoj zračni promet z Indijo in Japonsko. Obratno pa tudi Daljni vzhod po isti poti išče zvez z Evropo.

Kar se tiče poti po suhem, je zaradi Sueškega prekopa nekaj desetletij bila manjšega pomena. V začetku 20. stoletja pa se je zanimanje zanje zopet dvignilo, to pa zaradi nemških načrtov z železnico Berlin—Bagdad—Perzijski zaliv. Ta nemški načrt je preprečila svetovna vojna. Anglija je hotela zvezati Evropo z Indijo s posebno železnico, ki bi z Haife vodila v Bagdad in potem dalje na vzhod in ki bi imela za Angleže velik pomen.

Toda angleški načrti so naleteli na ogorčen odpor arabskih nacionalistov v Iraku, v Siriji in Palestini. Nagajala pa je tudi Francija, ki bi od svoje strani hotela dobiti zvezo med Sirijo in Irakom in ki bi jo pozneje zvezala z Irakom ter tako usmerila izvoz iz prednje azijskih dežel na sirska pristanišča. Kljub mnogim prizadevanjam se angleški diplomaciji ni posrečilo, dobiti Arabce na svojo stran. Zeleznica Haifa—Bagdad je morala biti za nedolocen čas odložena. Pač pa se je posrečilo Franciji, da je l. 1936 podaljšala sirske železnice do postaje Tel

Kučuk na meji Iraka in Sirije. Istočasno je pa tudi turška vlada pričela graditi železnice v smeri proti Iraku, v pričakovanju, da pojde promet med Evropo in Azijo po turškem ozemlju.

V bližnjem orientu so bogata ležišča nafte. Večina od njih pripada Angliji. Ameriški in francoski kapital ima pri tem le podrejeno vlogo. Računa se, da je l. 1938 bilo na tem ozemlju pridobljene 13 in pol milijonov ton nafte. Mnogo te dragocene tekočine teče po posebnih cevih skozi Sirske pustinje v Haifo in Tripolis v Siriji, kjer jo nalagajo na ladjo.

Velika ležišča nafte v Iraku so že dolgo zanimala Nemčijo in Italijo. Nemški trgovski posli s Turčijo, Iranom, Afganistanom in arabskimi deželami zelo hitro naraščajo. Leta 1934 je znašal nemški izvoz v te dežele 107 milijonov mark, v letu 1937 pa že 251 milijonov mark. Prav tako je narastel tudi uvoz od 148 milijonov na 185 milijonov. Nemčija zavzema danes prvo mesto v zunanji trgovini Turčije, drugo mesto v Iranu, kjer je Anglija šele na 4. mestu in drugo mesto v Egiptu in Palestini.

Krupp gradi veliko tovarno v Karabuku v Turčiji. Druge nemške tvrdke grade turške železnice in dobavljajo material za gradnjo trgovskih ladij. Krupp gradi v Iranu velikansko tovarno v Haniabadu, kjer bodo to-pilnice bakra. Nemčija dobavlja tudi dnevno 300 ton litega železa za vlado v Teheranu. Prav tako dobavlja Nemčija skoraj izključno ves material za radio centrale in za železnice. V velikem porastu so tudi nemške nabavke za Egipt, kjer so nemške tvrdke posebno v železni industriji marsikje izpodrinile angleško trgovino. Nemško gospodarsko prodiranje na vzhod daje v prvi vrsti angleške interese, deloma pa tudi italijanske, ker zmanjšuje italijanski izvoz v te pokrajine.

DENARNE POŠILJATVE

nakazujemo za Jugoslavijo, Italijo in vse dele sveta po dnevnem kursu. Prejemniki dobijo lenar na dom po pošti. Včeraj so bile naše cene:

ZA DINARJE:	
Za \$ 2.30.....	100 Din
Za \$ 4.50.....	200 Din
Za \$ 6.60.....	300 Din
Za \$10.25.....	500 Din
Za \$20.00.....	1000 Din
Za \$39.00.....	2000 Din
ZA LIRE:	
Za \$ 6.30.....	100 lir
Za \$12.00.....	200 lir
Za \$29.00.....	500 lir
Za \$57.00.....	1000 lir

Vse pošiljlatve naslovite na: JOHN JERICHI 1349 W. Cermak Road, CHICAGO, ILL.

IZOLIRANA GARAŽA ZA DVA AVTA 133

Nizka cena letniških DOMOV \$575.00

Postavite na svoji loti ...

5 PER MONTH

Decela postavljene na vaših lotih z dobrih materialom, popolnoma dokončane. Vse delo z unijskim delavstvom.

UGODNI OBROKI.

KAREL KAFKA, poslovođa

CITY WRKG. & LUMBER CO. 2301 So. Crawford avenue Tel. LAWndale 3010 Odprto ob nedeljah 10 do 4

(Dalje prih.)

ŠIRITE AMER. SLOVENCA

"Podkrnoški gospod"

Dolores Viesser: — ROMAN — Poslovenil Janez Pucelj.

Zdaj leži za časek tiho, medtem ko mu v srcu vedno više prikipava vroča groza. "Sem moral zgubiti dosti krvi. Kako dolgo že ležim tu? — Mora iti na poldne. — In venomer krvavim — izkrvavim?" Umreti! — Nočem! Človek mnogo prenese pri štiri in dvajsetih letih — Pa tanka rdeča pisa se živo sveti, srce bije le z medlimi, trudnimi udarci. Gre zares? Lenart hripavo krične, krik odjekne zamolklo od vlažnih sten. "Hoj!" "Hoj —" Davi ga v grlu, žge v prsih — Ah — slišal ga tako ne bo nihče. Stisne krvave ustnice. Zares gre! Zdad zapre oči, zdaj spet počasi obrne obraz k nebesni progi. Tisti, ki ga je učil na Dunaju orožja, tisti je dejal: "Pravi vitez, ta bi moral znati umreti brez strahu in graje, kakor se je bojeval, in ne bi smel nihče opaziti pri njem nobene druge bolečine, razen kesanja nad grehi in —"

Ne pride Lenartu nikakor več na um, kakó je naprej; je nekaj o tistih, ki morajo umreti v tujini. Tega njemu ni treba — kjer leži on, to so podkrnoška tla.

To ime ga mahoma potlači kakor temen kamen. Rad bi spet začel klicati. Toda le rahlo premika ustnice in molče misli: "Kajti pravi vitez mora znati umreti brez strahu in graje."

Kaj zato? Saj je zadosti ljudi na svetu. Nekoč mora priti, — ali prej ali kasneje, to ne de dosti. Sleherni mora prebiti. Toda — vprav to je — smrti ne prebije nihče, to je vprav zadnji konec.

Vsega je konec — Polože te na oder, zabijejo krsto in te pokopljejo. Drugi pridejo za teboj. In ti —?

Si spodaj v črni zemlji — pod kamenitno nagrobno ploščo in ne veš ničesar več. Lenart zaječi med stisnjenimi ustnicami. Na to ne mara misliti. Čuti svoje živo telo tako toplo ležati na kamnu — tako toplo.

Toda — moj Bog! — udje so mu — že veli in otrpli. Srce se vleče tako tja naprej, dokler —. In preden pride večer, bodo čepeli vrani tu gori na jelševem porobku.

Nič več ga ne bo bolelo. Toda to ni mogoče, — to je nemogoče, — ne, ne, ne, — ne more biti vsega konec, — kratkomalo konec.

Groza, ki jo je dozdej krotil, plane na dan, velikanska in divja kakor zver z žarečimi, zavijajočimi se očmi. Lenart se vzpe z zadnjo močjo.

"Ne, ne," ječi hripavo. Oči mu oprezujejo zmedenno vzdolž grape. Saj vendar morajo priti Podkrnošani, in ga najti!

Hoče počasi zdrkniti po kamnu. Ne more — ne more! Oh! Drhtava slabost in silna nevečnost se ga polotite, tako da ubito vzkrikne in divje zaihti.

Pri zavesti, kar mu je je še ostalo, se hoče vzdigniti, stisniti zobe. Toda ah, vse

to je nespametno, je nauk o človeku, ki ni vedel, kako diši smrt! Gotovo je samo eno, da mora zdaj umreti, umreti, da se ne vrne nikdar več — brez upanja.

Izgubiti eno edino življenje! Tako ihti Lenart svojo zadnjo, najgrenkejšo stisko v molčeče skale, dokler mu solze siloma skoraj ne zaduše pojemajočega življenja in ga hoče rahlo zibanje spet odnesti v temo.

Čuti, kako mu postaja telo od slabosti lahko in da kar plahne.

"Zdaj —," si misli. In mahoma v njem vse utihne in togo prisluškuje kakor v cerkvi.

"Moliti moram —" Rok ne more več skleniti. Samo usta trzajo za tihimi in svetimi besedami.

"Oče naš, — kateri si v nebesih —" Globok blesteč mir pozdravi kakor blaženo zopetno najdenje Lenartu drhtečo dušo. Koliko je že od tega, kar ni molil?

"Posvečeno bodi tvoje ime —," šepeta še iskreneje. Vendar, preden se more njegov strah popolnoma raztopiti in preliti v zaupanje, zraste izza otroško vdanih besedi nekaj nedoumnega: resnica.

Lenart onemi. Začuti nenadoma vzhajati nad sabo kristalno luč in se do smrti ustraši pred zvokom glasu, ki ga pokliče: k sodbi.

Rad bi se spet skrtil kakor prej po boju. Toda ve čisto jasno: ni je votline tako temne in ne morja takó globokega, da bi se mogel skriti v njem pred pogledom božjim, ki šviga za njim.

Zato se ne gane, kakor da je ukovan, in se ne brani čudnih podob, ki mu vstajajo iz misli v neizprosno luč.

Tu je trata pred hišo na Goričici. Je že pod večer. Bela Košuta in Ojsterc žarita še za soncem, toda okrog ribnikov in okrog zvonikov v mestu se že mračí. Trata postaja tako voljna kakor žamet in bela ruta se sveti materi na glavi kakor največja izmed tisoč kresnic.

Mali Nartej teka z bosimi nožicami za temnimi metulji. Čudoviti, debeli, brneči ponočnjaki so! Opotekajo se okrog bledeh cvetlic in se dajo ujeti. Hoj, sem ga že! Kako cepeta — žgečka — frfola dečku med čvrstimi, umazanimi prsti! Zvonko zakriči plavalasi dečko od veselja. Steče k materi, ki vprav sedi na omečku:

"Imam ga, mati — velikega, sivega!"

Mati mu pogleda v prgišče.

"O jej, saj si ga vsega zmečkal, Nartej! Se ti nič ne smili?"

Nartej osupne, poluka po metulju. Saj, zares — perutnice so razcefrane, drobni prah mu lepi na prstih, krasota je šla.

Nartej odpre roke in spusti malce pobit metulja, da odleti. Ta se trudno in blodno opoteče tja v padajočo noč.

Dečka mine veselje, letati za metulji. Da se materi, da v vzame v naročaj, in zdaj je kar čudovito.

Noč postaja vedno gostejša, toda rjavobledi obraz se materi še vedno sveti v motnem sijaju in v velikih globokih črnih očeh ji ležita dve tihi, tihi iskri. Temna obleka ji diši po senu in sivki. Naroče ji je mehko kakor zibel in njene roke ga varujejo kakor postelja. Nartej sliši, kako bije materi srce — tiktik, tiktik.

(Dalje prih.)

NA OBISK V STARO DOMOVINO

NAŠE BIVANJE NA DUNAJU

(Piše Mrs. Josephine Erjavec, Joliet, Ill.)

Kot blisk naglo je dirjal vlak iz Gradca in puščal za seboj mesto za mestom. Po vseh pa so vihrale kljukaste nazijske zastave in tu in tam se je sprchajal kak nemški vojak, ki je pazno motril vsak vlak. Tako smo se vedno bolj oddaljevali od Jugoslavije in naše domovine in lotevala se nas je misel, da smo tuji med tujimi. Vendar oddahnili smo se, ko ni bilo tistega strogega preiskovanja od Gradca do Dunaja, kot je bilo od jugoslovanske meje do Gradca. Kakor hitro smo se namreč približevali nemški meji, ozir. avstrijski, pridejo na vlak jugoslovanski komisarji in pregledniki, ki vsakega potnika izprašujejo ter pregledujejo njih potne liste. Vprašajo te koliko imaš jugoslovanskega denarja in sploh koliko imaš denarja v drugih valutah s seboj. Povedala sem jugoslovanskemu pregledniku koliko še imamo in kar nekako neverjetno nas je gledal, kajti mislil je, da imamo kdo ve koliko s seboj, saj smo bile kar štiri osebe. Pa sem mu pomolila ročno torbico in prepračil se je, nakar je še pregledal potne listine, naše American traveling checks in to le bolj površno, nakar se je oddaljil, ga je zopet isto delo nadaljeval v drugem kupeju. Ko je bilo to končano, smo se kar oddahnili, kajti ni bolj sitnega in nadležnega za potnika, kot je tisto vedno pregledovanje in izpraševanje, zlasti za Amerikance, ki tega tukaj nismo navajeni. Toda miru nismo imeli še dolgo. Komaj je vlak privozil na nemška, nekdanj avstrijska tla, sta zopet prišla dva preglednika od nemške vlade in sta začela isto izpraševati, ob enem pa tudi, če imamo kako vrednost iz Jugoslavije s seboj. Nato nam poberajo potne listine in nam jih vrnejo šele pol ure pred izstopom iz vagona. Kakor sem tu opazila, imajo še posebno strogost zaradi tega, ker se selijo Judje od enega do drugega kraja. Zato morajo pregledniki imeti zelo na široko odprte oči, da jih kak premeten Jud ne prevari. Zato tudi poberajo potnikom potne liste in jih potem z veliko uljudnostjo vrnejo, nakar nadaljujemo svoje potovanje. Naš potni list je tako dobil nov pečat (zigel). — Ko človek potuje okrog po svetu se šele prav zave, kako koristno je, da je ameriški državljan, pred katerim ima vse spoštovanje, tudi Hitler, kajti vsaka država je vesela turistov, saj puste prav gotovo nekaj svojega denarja v državi, kar pomaga pri biznesu.

Bolj in bolj smo se bližali Dunaju. Za seboj smo že imeli Semmering, najkrasnejše letovišče v dunajski okolici, poraščeno s samimi smrekovimi drevesi. Odpremo okna in vrvkavamo tisti prijetni zdravi smrekov vonj. Kako srečni so oni izletniki, katerim je mogoče leto za letom v te kraje. Semmering je komaj dve uri od Dunaja in je sloveče zdravilišče, obdano od alpskih vrhov. Imajo veliki hotel Panhas, v katerem je tudi kasina in vsa komoditeta za potnike. Tu sem trumoma prihajajo Dunajčani ob nedeljah na razvedrilo in je nekako tako slovit kraj, kot je bil Mayerling, kjer se je pred leti odigrala tragedija prestolonaslednika Rudolfa. Vse to je pa že zdavnej minilo in prešlo v pozabljivost, le Semmering je vsako leto krasnejši. Ko smo se peijali mimo tega kraja, je začel vlak počasneje voziti. Proga se je namreč začela vzpenjati v klanec in to je bilo

potnikom prav povšeči, saj so imeli lepšo priliko malo bolj cgljedati si ta sloveči kraj. — Bila je že skoro polnoč, ko se je pred našimi očmi naenkrat zasvetilo tisoče luči. Vlak jo je potegnil na postajo in se globoko oddahnil ter se naposled ustavil. Dospeli smo v glavno mesto nekdanj ponosne Avstrije na cesarski Dunaj. Hitro smo izstopili, kajti goskdo je vedel, kam ima iti. Gospodična Kunse, s katero smo se spoznali na neki naši poti iz Gradca je šla z agentom "Cook," ki je na njo že čakal, mi smo se pa z našo prtljago vred spravili v teksi in se odpeljali v hotel La Franc, ki je le par sto korakov oddaljen od Ring Strasse, ki je nekako v središču mesta, odkoder smo imeli za ogledovanje mesta v vse smeri enako daljavo. Četudi je Dunaj milijonsko mesto, se tukaj vendar ne moreš izgubiti, kajti pota in bulevardi so vsi izpeljeni tako, da si lahko zopet pomniš smeri, kam se imaš obrniti, da prideš na cilj. — Takoj se upišemo v hotelsko knjigo in izročimo vratarju naše potne liste. To je v navadi po celi Evropi, ne samo v Jugoslaviji. Nato so nam bile odkazane sobe, s katerimi smo bili zadovoljni, ker so bile opremljene z vsem komfortom, ki ga more človek pričakovati v modernem hotelu. Četudi je bila že ena čez polnoč, smo vratarju naročili, da nam rezervira na avtobusu štiri seježe za prihodnji dan, da ne bomo na Dunaju zaman tratali časa ampak ga kolikor mogoče koristno izrabili.

Drugi dan takoj po zajutruku vstopimo v frizerski salon, katerega vodi moja sestrična Hedi Hauser. Pozdrav je bil zelo prizrčen kajti je moje starosti in smo se zadnjič videli pred 11 leti. Doma je iz Maribora in se je že pred leti naselila na Dunaju kot frizerka ter se tu popolnoma privadila. Pred leti je želela priti v Ameriko in smo imeli za njo že vse pripravljeno, toda imela je vedno kake zapreke in tistega čakanja se je tudi ona naveličala ter se naselila na Dunaju. Takoj smo se izgovorili za tisti večer kam pojedemo in ona je že imela ves program skupaj, kako proslaviti naše zopetno snidenje. Poslovlili smo se in odšli na bus, kajti morale smo biti točne. Pri Opera Haus so nas že čakali razni soferji z raznimi tolmači, kot nemškega, francoskega, italijanskega in drugih jezikov. Izbrale smo si angleškega in že smo se začeli pomikati z busom "Rundfahrt" po mestu. Naša vožnja je trajala tri ure in videli smo razne zanimivosti. Med temi tudi kipe velikih skladateljev kot Mozart, Hayden, Bethoven, Schiller, Straus in druge. Videli kip Radekega, Marije Terezeje, Franca Jožefa I. in veliko drugih reči. Dalje univerzo, tehnično visoko šolo, veliko in krasno cerkev sv. Karla, cerkev sv. Štefana, ki ima do 400 čevljev visoke stolpe in katere notranjščina je zelo podobna na cerkev Notre Dame, samo da se mi je zdela bolj veličastna. V cerkvi je tako temno, da človek misli, da je vedno noč, ko se nahaja notri. Videli smo palačo ministertva, nato uradno hišo v kateri je bil umorjen prejšnji predsednik avstrijske republike Dollfus, potem Adolf Hitler Platz, industrijsko palačo, stadium, koncertno palačo, dominikanski samostan, palačo vojnega ministertva, veliko bolnišnico, borzo, "Hoher" maršket na prostem, policijski urad,

Pisano polje

J. M. Džur

IVERI.

Beseda "čistka" je ruskega, žal, prav slovenskega izvora. Ali res Rusi uprizarjajo čistke, ali le "Rusi," je težko doznati. Najnovejša in moderna roba pa je in nekako nalezljiva, ker so se te nečedne praktike pripeljale še drugje. G. Molek vse te nečednosti opisuje v posebnem članku in je hud na čistke. Prav, ako je. Komunisti, boljševiski, naziji, fašisti, totalitaristi . . . vse je pri čistkah. Ali so bili socialisti, ki so mestoma stali na najvišjih državnih mestih, samole opazovalci in morda ogorčeni? He? Sklicujejo se nekaj na "mob," pa bo težko držalo. Ogorčenost nad čistkami pa je na mestu. Pa "prime" g. Molka. Prav katoliška cerkev je opravljala take čistke baje že stoletja, in roba bi ne bila moderna. Za prva stoletja prizna ji nekaj brez čistk, potem pa je bilo po Molku vse delo katoliške cerkve le — čistkovanje, da je g. Molek ves penast. Eh. er. . . zdravniki večših zmajajo z glavami, ko vidi kdo same jezuite in same katoliške in cerkvene čistke. Pravijo: psihopatija, duševna obremenjenost.

justično palačo, itd. Videli smo krasni veliki muzej, v katerem je shranjena vsakovrstna umetnost in razno orožje, katerega so rabili Habsburžani. Blizu muzeja je velika zimska palača, v kateri so zimo prebivali člani cesarske hiše, katero je sezidala cesarica Marija Terezija. Pred vhomom v to palačo stoji njen kip, ki je izredne velikosti, katerega krasne izbrane cvetice, umetno posajene. — Vozili smo se nazaj ob krasni Donavi, kateri je posvečena ona krasna pesem "The Beautiful Danube" in prišli do katedrale sv. Petra, katero je postavil še cesar Leopold v zahvalo, ker je pojenjala tista strašna nalezljiva kuga, katera je ogražala ves Dunaj in njegovo okolico. Na Schwarzenburg square je postavljen spomenik Johnu Strausu, kateri je postal "kralj valtzjev" in ki je spisal in spenil toliko lepih pesmi, med njimi tudi "The Blue Danube." — Na Dunaju je vsega skupaj 147 katoliških cerkva. Peljali smo se mimo Pratra, ki je svetovno znano zabavišče. Veliko kolo (Ferris Wheel) je zgrajeno po britskem inženirju v letu 1896 je 2101 čevljev visoko. Ko sem se pred 11 leti ustavila tudi na Dunaju, smo se podali tudi na vožnjo na tem kolesu, to pot pa se nisem tega upala storiti, ker nisem še pozabila kako smo se počutili, ko je kolo za nekaj minut obstalo ravno ko smo bili na najvišjem mestu. — Videli smo okolico kjer žive izključno Judje, ki jih je tukaj še vedno do 200.000, kljub napovedi, da morajo Dunaj zapustiti. — Ker smo brali v časopisih, kako so Judje na Dunaju preganjani itd., smo mislili, da bodo cele ulice izpraznjene, v katerih so nekoč bivali Judje. Toda ni bilo tako. Nekaj več trgovin smo res videli zabutih in tudi nekaj oken pobitih, vendar nam je bilo povedano, da še vedno živi tukaj večji del Judov, ki se pa polagoma selijo, kamor pač morejo. — Teater, ki stoji v Ring Strasse, je bil zgrajen leta 1881, takoj potem, ko je prejšnji pogorel in v katerem je našlo smrt 400 ljudi. — V tem času, ko smo se vozili z busom so toliko videli po Dunaju, da se ne da popisati. Če bi pa hoteli videti vse znamenitosti, bi ne zadostovalo deset dni, ali pa še raje več. (Dalje sledi.)

Antisemitizem se tudi pri nas v Ameriki hudo širi. List The Saturday Evening Post je prinesel izžrpnno razpravo o naših antisemitih. Vse je le rasni antisemitizem in to je grdoaba vseh grdob, bes najga plenta pri nas in prav povsod na vsem svetu. Ako so se tudi neki katoliški krogi nalezli rasnega antisemitizma, je to pač le posledica modernih zmot, in prav je, da se stori vse za obvarovanje katolikov pred tem rasnim antisemitizmom, ker bi se takoj prikazal v posledicah tudi na verski plati. Z odpravo rasnega antisemitizma pa nikakor ne bo odpravljen tudi — antisemitizem, ki je potreben in nujen odpor zoper kvarljiv vpliv iudovstva v raznih panogah, ki nimajo z raso nobenega opravka, in prav tu bi morali biti Slovani antisemiti, ker je ta judovski vpliv pri njih najhujši. Rasnega antisemitizma, kakršnim je operirala tudi caristična Rusija, pa niti Slovonom ni treba, ker je pokveka in budalost.

Izgleda, da se nekaj le tudi pri nas jasni. Liberalni krogi so izdali nek manifest, ki se obrača zopet nazidem, fašizem, totalitarizem. Pri komunizmu jim je zmanjkalo sapa, ampak pri razpravah o manifestu le tudi pokazujejo na komunistične Jude, ali na judovske komuniste. Tu je kajžopot, in če se antisemitizem napelje na to pot, bo ta antisemitizem najboljša obramba za Jude same. Vsak pošten Jud bi imel biti antisemit pri recimo, judovskem komunizmu. Vidim tudi že precej tega antisemitizma zoper kvarljiv vpliv judovstva na katoliški strani, in tako spoznanje bo koristilo Judom samim najbolj. resnega antisemitizma pa ne sme poznati noben katoličan, če noče morda postati le "katoličan," kakršna je dosti.

Sirite in priporočajte list "Amerikanski Slovenec"!

NASLOVI
diplomatskih predstavništev
Jugoslavije v Ameriki

Poslanstvo Jugoslavije
Legation of Yugoslavia
1560 — 16th Street
Washington, D. C.

Jugoslovanski Konzulat:
Consulate General of Yugoslavia
745 Fifth Avenue,
New York, N. Y.

Consulate General of Yugoslavia
840 N. Michigan Ave.
(6th floor)
Chicago, Ill.

DR. J. E. URSICH
ZDRAVNIK IN KIRURG
1901 W. Cermak Road
CHICAGO, ILL.

Uradne ure: 1-3 popoldne in 7-8 zvečer izvenzmi ob sredah.
Rezični telefon: La Grange 3966
Uradni telefon: Canal 4918
PO DNEVI NA RAZPOLAGO
CELI DAN V URADU.

ROJAKI SLOVENC!

Kadar želite okrasiti grobove svojih dragih, ne pozabite, da imate na razpolago lasnega rojaka.

Postavljam in izdelujem vse vrste nagrobne spomenike v vseh naselbinah države Illinois. Cene zmerno, delo jamčeno, postrežba solidna. Se priporočam!

Kadarkoli nameravate kupiti nagrobni spominski kamen, pišite na podpisano za vsa pojasnila in za cene. V Vašo korist bo.

Joseph Slapničar
SLOVENSKI KAMNOSEK
527 North Chicago Street
JOLIET, ILL.
Telefon 2-4787

NOVI SVET je poučen, zabaven in zanimiv slovenski mesečnik v Ameriki.

Prinaša zanimive zgodovinske podatke o ameriških Slovencih, poučne članke, zanimive črtice iz življenja slovenskih izseljencev in lepe povesti. Stane na leto samo \$2.00; za Kanado in inozemstvo \$3.00. — Naročnino je poslata na:

NOVI SVET 1849 West Cermak Road, Chicago, Illinois